

hükümet KHK'lerle yol üstündeki engelleri temizliyor

Mehmet Soğancı ile KHK'ler ve kamu yönetiminde yeniden yapılanma üzerine
Röportaj: İlhan Ulusoy

Hükümetin TBMM'yi devre dışı bırakarak 6 ay süreyle Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi almasına ilk tepki gösteren ve basın açıklamaları ile hükümetin niyetini kamuoyuna duyurmaya çalışan kurum Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı odalar oldu.

Hükümetin çıkardığı KHK'ler ile ilgili "AKP'nin KHK'leri ve TMMOB" adlı bir de kitap yayımlayan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı ile KHK'ler ve kamu yönetiminde yeniden yapılanma üzerine görüştük.

Hükümetin yasa çıkarma konusunda çoğunlukta olduğu TBMM yerine Bakanlar Kurulu'nu ve KHK'leri kullanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Genel seçimlere 2 ay kala 6 Nisan 2011'de Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarma yetkisi aldı AKP. Bu KHK çıkarma yetkisini aldığı yasa da öne sürdüğü gerekçe 'Kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşlarını teşkilat görev ve yetkilerine ilişkin konularda yetki kanunu alınması' olarak açıklandı.

Hükümet, bu yetki kanununu 6 ay süreyle aldı. 6 ayın sonunda da 35 tane KHK çıkardı.

Türkiye'de AKP'nin kendinden yana bir dünya yaratma sevdası zaten kendi ifadeleriyle 'çiraklık' ve 'kalfalık' dönemlerinden sonra 'ustalık' dönemine girdi. Bu

dönem böyle bir hamle yapacağı zaten belliydi. Aslında bu KHK'lerle yapılmak istenen asıl şey kamu yönetiminde kendi 8 yıllık iktidarları boyunca herhangi bir şekilde kendi önlerinde sorun olan ve olabilecek hususları gidermek oldu.

Esas itibarıyla Türkiye, AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana iktisat düzeninin neoliberalizm olduğu ve neoliberalizmin şekillendirdiği hızlı bir değişim sürecindeydi. AKP, bu dönemi boyunca her seçimde oylarını artırarak iktidara gelince, Türkiye'de ekonomiden siyasete, toplumsal yaşamdan kamuya kadar tüm alanlarda yeniden yapılandırma politikaları izleyerek hayatın tüm alanlarını aslında emperyalizmin yeni döneminin gereklerine göre de şekillendirmiş oluyordu. Bu KHK'ler esas itibarıyla Türkiye'deki kamu yönetiminin

bu anlayışla şekillenmesini amaçlıyor. Nitekim, bakanlıklar kapatıldı, bakanlıklar açıldı, lağvedildi, birleştirildi. Yeni genel müdürlükler kuruldu. Ama bütün bu 35 tane KHK'ye bakınca Türkiye'de toplu olarak kamu yönetim sisteminin değiştirildiğini gözlemliyoruz.

Bakanlıklara yeni tanım getirildi. Bu yeni tanıma açar mısınız?

Bu KHK'ler ile hükümet, kamu yönetiminin icrasını özellikle 1-2 bakanlığın elinde topladı. Kendine göre parçalı yapıyı yok etti. İşleri tekleştirdi. İsimleri çok önemli değil ama bazı bakanlıklar icranın başına geçti. Kamu yönetimindeki farklı statüleri olan bakanlıkları tekleştirmeye çalıştılar. Fakat özensiz ve iyi hazırlanmamış yanlış ve kötü bir şekilde! Kendileri açısından da iyi hazırlanılmamış bir süreç oldu bu. TMMOB'yi ve bağlı odaları çok yakından ilgilendiren örneğin Bayındırlık Bakanlığı, Orman Bakanlığı gibi bakanlıklar karıştırılıp birleştirilirken çok sıkıntılı bir süreç yaşandı. Önce, Orman, Şehircilik ve Çevre Bakanlığı kurdular, sonra bunun bakanı bile atanmamışken, aradan bir süre geçti herhalde başbakan birine bakanlık sözü vermiş olsa gerekir ki Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adıyla iki yeni bakanlık kuruldu.

Aslında bu KHK'lerin sırf bakanlıkları kurma-kapatma vs dışında da işlevleri var. Sadece oradan bakmak da çok doğru değil. Örneğin bu süreç içerisinde Devlet Planlama Teşkilatı kapatıldı, Milli Prodüktivite Merkezi kapatıldı. Örneğin Elektrik İşleri Etüt İdaresi kapatıldı. Hatta o kadar hazırlıksız ve kendiliğinden yaptılar ki bir KHK'de EİE yasasında değişiklikler yaparken, arkasından gelen KHK'de EİE'nin kapatıldığını gördük. Bütün bunların uygulamaları; bakanlıkların şekli, bakanlıkların icra noktaları önümüzdeki süreçte iyice netleşecek. Şu anda AKP kendi arasındaki kadrolaşmayı yaratmaya çalışıyor kamu yönetiminde.

Öte yandan Türkiye'de bir parlamenter rejim sürerken aldığı yetkiye dayanarak yasa çıkarmaya ne gerek vardı? Esas soru budur.

Çünkü zaten hükümet her türlü kararı çıkartabilecek bir oy çoğunluğuna sahipken bundan da hızını alamayarak KHK'ler çıkarması bile aslında Türkiye'de çok sıkıntılı bir "Ben yaptım oldu" mantığının göstergesidir. Bu yetki yasasını çıkartmasaydı, bütün bu KHK ile kurduğu bakanlıkları ve değişiklikleri zaten geçirirdi parlamentodan. Ancak ne olurdu? Demokrasinin olmazsa olmaz kuralı olan muhalefet konuşurdu. Kitle örgütleri, meslek örgütleri, bilim insanları bu değişikliğe, komple yeni bir sisteme giren kamu yönetimi değişikliğine karşı ses çıkarmak

isteyen, söz söylemek isteyen herkes görüş bildirirdi. Hükümet bunu istemedi.

Bu süreçte KHK'lere ilişkin olarak TMMOB doğru ve yerinde refleksleri vermiştir. Yetki yasasının çıktığı gün yasanın iptal edilmesine ilişkin basın açıklaması yapılmıştır. "KHK'lerle bu ülke yönetilemez" açıklamaları yapılmıştır. KHK'lerle ilgili olarak kamuoyu önüne bütün KHK'ler getirdikleri ve bizim örgütümüzün tavrını ortaya koyan "AKP'nin KHK'leri ve TMMOB" kitabını da kamuoyu ile çok kısa bir sürede paylaştık. TMMOB, AKP'nin KHK'lerini açığa çıkartan bir tarzı benimsedi.

Hükümetin KHK'leri çıkarırken asıl amacı neydi? Hükümet KHK'ler aracılığı ile hangi alanlarda düzenleme yapmayı hedefliyor?

KHK'lerde kamuda çalışmaya ilişkin düzenlemeler açık işler değil. Bunlar sonuç itibarıyla bir devlet yapılanmasının şekle şemale sokulmasıdır. Neyi engelliyor? Daha önce problem çıkartılabilecek, yargıya gidebilecek durumları engellemeyi gözetiyorlar. KHK'lerin tamamı bu amaçla yapıldı. Kamu çalışanlarının haklarının gaspı, TMMOB'nin yasasının değiştirilmesi yok. Ama şu var: Devlet yapılanması öyle bir şekillendiriliyor ki kamu yönetimi olarak bakanlıklar aracılığıyla yerellere dağılan yapı içinde önüne çakıl taşı olabilecek, kendi suyunun akışını engelleyebilecek her şeyi önceden bertaraf edecek bir kamu yönetimi sistemi kurma hedefi var.

Özetle KHK'ler idari yapının değiştirilmesi anlamına gelen düzenlemeler toplamıdır. Seçim öncesi yapılan büyük bir operasyondur bu! Seçim atmosferinde ana muhalefet partisi ya da Türkiye'deki muhalefet çevreleri KHK'lerin bu yönünü çok geç fark etti.

KHK'lerin TMMOB, bağlı odalar ve üyeleri açısından ne gibi etkileri olacak?

Bizle ilgili olan kısmına gelince şimdi bu KHK'ler sadece bakanlıkları ya da kamu yönetimini düzenlemekle kalmıyor. 'Elimiz değmişken' diye bir süreci de işletiyor. Yani sadece kamu yönetimini değiştirmede hükümet, olur olmadık işler de yaptı ki, bu AKP'nin KHK'leri kitabında detaylı olarak anlatıldı. KHK'lerle hangi yasada ne gibi değişiklikler olduğunu ortaya koymaya çalıştık. AKP 'elimiz değmişken' diyerek başka başka işler de yaptı. Örneğin Türk Tabipler Birliği'nin yasasında Sağlık Bakanlığının Görev Yetki ve Kanun ile ilgili KHK'lerde TTB ile ilgili 'kamu yararına' kelimelerini kaldıran bir değişiklik yaptı. Bu resmen Anayasa'ya aykırılığı içeriyor. Çünkü yetki yasasında TTB'nin yetkisiyle onun yasası ile müdahil olma olayı yok en azından.

TMMOB'yi işlevsizleştirmek için yapılmış bir çabadır.
AKP neden TMMOB'yi işlevsizleştirmeye çalışıyor?

Bizimle ilgili de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde 'Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü' kuruldu. Bu genel müdürlüğün görev ve yetkilerine baktığımızda; TMMOB'nin 6935 sayılı yasasında belirtilen görevler ve TMMOB'nin kendi iç dinamikleri ile oluşturduğu ve Resmi Gazete'de yayımlanmış ana yönetmeliğindeki görev ve yetkilere çok benzer görev ve yetkiler yine benzer cümlelerle bu genel müdürlüğün görevleri olarak tanımlanıyor.

Bunun geçmişine şöyle bakmak lazım Abdullah Gül, Cumhurbaşkanı olup göreve geldiğinde Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'na meslek örgütlerini daha etkin ve verimli kılmak için araştırma ve inceleme görevi vermişti. DDK'da bununla ilgili o bilinen 1600 sayfalık, sadece bizi değil 17 meslek örgütünün tamamına ilişkin görüş ve önerilerini yazdığı, görüş ve önerilerini ilettiği bir rapor hazırladı.

Bunun da ciddi bir sayfası TMMOB'nin işlevine ayrılmış durumda. Görünen o ki bu DDK'nın raporundaki görüş ve öneriler siyasal iktidarın çok da keyif aldığı bir rapor oldu ve Hükümet, bu raporla birlikte TMMOB'yi işlevsizleştirme politikasını yarattı. Biz daha önce de DDK raporuna karşı TMMOB görüşü olarak da ciddi bir çalışma yapıp kamuoyu ile paylaşmıştık orada da ifade ettik: AKP'nin bu yapmakta olduğu Türkiye'de insandan, emekten, haktan, hukuktan yana çaba gösteren TMMOB'ni ve bağlı odalarını işlevsizleştirmek gibi bir anlayışı vardır. Bunu uygulayacaktır. Bunun uygulamaları Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün hangi noktalarda nasıl bir davranış içine gireceği ile açığa çıkacaktır. Ama biz biliyoruz ki: Bu genel müdürlük esas itibarıyla